قورئانا ناسخ

و

موعجیزێن مەنسوخ

بەرهەڤكرن

مزگین زرار

٢٠٢٠ زایینی ١٤٤١ كوچی ٢٧٢٠ كوردی

قورئانا ناسخ

و

موعجیزێن مەنسوٚخ

مزگین زرار

٢٠٢٠

بۆچ ئەڤ پەرتووكە هاتیە نڤیسین؟!

ئەرێ ڕاستە هندەك ئایەت نەمانە د قورئانێ دا؟!

ئەرێ ڕاستە هندەك ئایەت نەمانە د قورئانێ دا لێ حوكمێ وان مایە؟!

ئەرێ ڕاستە ئایەتێن قورئانێ هندەك حوكمێ هندەكان لاددەن؟!

ئەرێ پێغەمبەری چ موعجیزێن دی هەبوونە ژبلی قورئانێ؟!

د ڤێ پەرتووكێ دا مە دڤێت بگەهینە بەرسڤێن ڤان پرسیاران..

موعجیزه (حنێر - دەرئاسا)

هەرچەندە پەیڤا موعجیزە پەیڤەکا عەرەبی یە و ب کوردی (حنێر یان دەرئاسا) یە، لێ چونکی پەیڤەکا بەربەلاڤە و خەلك پتر پێ ئاشنایە ڤێجا مە ب کارئینایە.

و هەروەسا نە پەیڤەکا قورئانی یە ژی، بەلکو قورئانێ پەیڤا [آية] ب کارئینایە.

پەیڤا (موعجیزە) ژ (عَجزَ) هاتیە ئانکو "نەشیان" هەروەکی دبێژیت:
{......قَالَ يَا وَيْلَتَا أَعَجَزْتُ أَنْ أَكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ.....(٣١)}-المائدة-

مەبەست ب موعجیزە (حنێر - دەرئاسا) ئانکو هەر تشتەکێ ژ دەرڤەی یاسایێن سرۆشتی یان دەرڤەی وان تشتێن مرۆڤ پێ ئاشنا، کو لایەنێ بەرامبەر نەشێت هەڤڕکی یا وی بکەت یان تشتەکێ وەکی وی پێشکێش بکەت.

و موعجیزان چەند مەرج هەنە:

١- لسەر دەستێ پێغەمبەران س.خ بیت.

٢- بۆ سەلماندنا پێغەمبەراتی یا وی بیت.

٣- لسەر داخوازی یان بۆ قەبخوازی (تحدّي) یا بێ باوەران بیت.

٤- ل بەر چاڤێن بێ باوەران (ل بەرامبەر وان) بیت.

پێغەمبەرێن بەرێ موعجیزە هەبوونە

دەمێ پێغەمبەران بانگەوازی یا قەومێن خو دکر بۆ پەرستنا ئێك خودای، قەومێن وان بانگەوازی یا وان ڕەتکریە، و ب درەوین دانانە، و بۆ سەلماندنا ڕاستی بانگەوازییا وان خودایێ مەزن موعجیزە (حنێر- دەرئاسایا) دانێ. وەك:

صالح پێغەمبەر س.خ

بانگەوازی کر بۆ یەک-خوداپەرستییێ:

{وَإِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ هُوَ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُجِيبٌ (٦١)}-هود-

[بۆ قەومێ (ثَمود) مە برایێ وان صالح هنارت، و گووتە وان: ئەی قەومێ من! پەرستنا خودێ (اللَّهَ) بکەن، وە چ خودایێن دی نینە ژبلی وی، وی خودای هوین ژ ئەردی چێکرنە و تێدا کرنە ئاکجی و ئاڤەکەر، ڤێجا داخوازا لێبۆرینا گونەهان ژێ بکەن، بەرەڤ وی بزڤڕن، هندی خودایێ منە یێ نێزك و بەرسڤدەرە].

قەومێ وی بانگەوازیی یا وی ڕەتکر:

{قَالُوا يَا صَالِحُ قَدْ كُنْتَ فِينَا مَرْجُوًّا قَبْلَ هَذَا أَتَنْهَانَا أَنْ نَعْبُدَ مَا يَعْبُدُ آَبَاؤُنَا وَإِنَّنَا لَفِي شَكٍّ مِمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٍ (٦٢)}-هود- [وان گووت: ئەی صالح! تو بەری ڤێ چەندێ جهێ هیڤییەکێ بووی ل نك مە، ئەرێ تو مە ژ پەرستنا پەرستییێن باب و باپیرێن مە ددەیە پاش؟! و ب ڕاستی ئەم لسەر وی تشتێ تو بانگەوازیێ بۆ دکەی ب گومان و دوودلین].

صالح س.خ موعجیزەیەك بۆ ئینا:

{قَالَ يَا قَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كُنْتُ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَآَتَانِي مِنْهُ رَحْمَةً فَمَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ عَصَيْتُهُ فَمَا تَزِيدُونَنِي غَيْرَ تَخْسِيرٍ (٦٣) وَيَا قَوْمِ هَذِهِ نَاقَةُ اللَّهِ لَكُمْ آَيَةً فَذَرُوهَا تَأْكُلْ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ (٦٤)}-هود- [(صالح) گووت: ئەی قەومێ من! هوین چ دبێژن ئەگەر ئەز لسەر بەلگەیەکێ ئاشکرا بم ژ لایێ خودایێ خو، و ژ دلۆڤانی یا خو دایە من، و کی دێ من ژ خودێ ڕزگارکەت ئەگەر من نەگوهداری یا وی کر، ڤێجا هوین تشتەکێ نا گەهیننە من ژبلی دۆڕاندنێ. و ئەی قەومێ من! ئەڤە حێشترا خودێ یە وەك ئایەتەك (موعجیزە و بەلگە)، ڤێجا ڕێ بدەنێ بلا د ئەردێ خودێ دا ب چەریێت و چ نەخوشیێ نە گەهیننێ کو ئازارەکا نێزیك ب سەر وە دا بهێت].

قەومێ وی باوەری نە ئینا ب موعجیزا وی:

{فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ (٦٥)}-هود- [ڤێجا وان (حێشتر) ڤەكوشت، ڤێجا (صالح) گووت: سێ ڕۆژان د خانیێن خو دا خوشیێ ببەن، ئەڤە سوزەكا ڕاستە (بۆ هاتنا ئازارەكا توند بسەر وە دا).

مۆسا پێغەمبەر س.خ

مۆسای بانگەوازیی یا فیرعەونی كر بۆ یەك-خوداپەرستییێ:

{ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ مُوسَى بِآَيَاتِنَا إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ (١٠٣) وَقَالَ مُوسَى يَا فِرْعَوْنُ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ (١٠٤) حَقِيقٌ عَلَى أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ قَدْ جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ مَعِيَ بَنِي إِسْرَائِيلَ (١٠٥)}-الأعراف

[پشتی وان مە مۆسا ب موعجیزێن خو ڤە بۆ فیرعەون و داروودەستەكێن وی ب ڕێكر، و وان زۆرداری لێ كر، ڤێجا بەری خو بدەیێ دوماهییا خرابكاران چاوابوویە. مۆسای گووت: ئەی فیرعەون! ئەز پەیامبەرم ژ خودایێ جیهانێ. لسەر من پێدڤی یە ژ ڕاستیێ زێدەتر تشتەكێ دی نەبێژم، و ئەز ب بەلگە و نیشانەكا ئاشكرا بۆ وە هاتمە ڤێجا ئیسڕائیلیان دگەل من ب هنێرە].

فیرعەونی داخازا ئایەت(موعجیزەکێ) ژێ کر:

{قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآَيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (١٠٦)}-الأعراف- [گووت: ئەگەر تە موعجیزەك ئینابیت، نیشا مە بدە ئەگەر تو ڕاست دبێژی].

مۆسای دوو موعجیزە پێشکێشی وان کرن:

{فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ (١٠٧) وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلنَّاظِرِينَ (١٠٨)}-الأعراف- [ڤێجا گوپاڵێ خو هاڤێت و دیت بوو مارەکێ ئاشکرا. و دەستێ خو (ژ پاخلا خو) کێشا دەر، و سپی بوو بۆ تەماشەڤانان].

دارودەستەکێن فیرعەونی باوەری پێ نە ئینا:

{قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا لَسَاحِرٌ عَلِيم(١٠٩)}-الأعراف- [دارودەستەکێن فیرعەونی گووت: هندی ئەڤەیە (مۆسا)، سێربەندەکێ زانایە].

عیسا پێغەمبەر س.خ

عیسای موعجیزە پێشکێششی ئیسرائیلییان کرن:

{وَرَسُولًا إِلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنِّي قَدْ جِئْتُكُمْ بِآَيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ لَكُمْ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفُخُ فِيهِ فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُبْرِئُ الْأَكْمَهَ وَالْأَبْرَصَ وَأُحْيِي الْمَوْتَى بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدَّخِرُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآَيَةً لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ (٤٩) وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَاةِ وَلِأُحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي حُرِّمَ عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآَيَةٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُونِ (٥٠)}-آل عمران-

[و مە عیسا کرە پێغەمبەرەك بۆ ئیسرائیلییان و گووتە وان ئەز ب موعجیزەکێ ڤە بۆ وە هاتمە ئەو ژی ئەز ژ ئاخێ شێوێ باڵندەیەکێ دروست دکەم و پڤ دکەمێ ئێکسەر دبیتە باڵندە ب ئانەهییا خودێ و کوورەیێ د زکماك دا و لەش بەلەکان ساخ دکەمەڤە و بۆ وە دبێژم کا هوین چ دخون و چ د ماڵێن خو دا هەلدگرن، ب ڕاستی د ڤێ چەندێ دا بەلگە و نیشانەك هەیە بۆ وە ئەگەر هوین باوەردار بن .

و ئەز ڕاستدانەرم بۆ ئەو تەوراتا ل بەر دەستێ من و دا هندەك تشتان بۆ وە حەلال بکەم یێن کو ل سەر وە هاتییە حەراکرن وئەز ب موعجیزەکێ ڤە ژ لایێ خودایێ وە ڤە بۆ وە هاتیمە، ڤێجا خوپارێز بن بۆ خودێ و گوهداریا من بکەن].

عیسای بانگەوازی بۆ یەک-خوداپەرستییێ کر:

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ (٥١)}-آل عمران- [ب ڕاستی (اللَّه) خودایێ من و خودیێ وەیە، ڤێجا پەرستنا وی بکەن، ئەڤەیە ڕێ یا ڕاست].

ئیسڕائیلییان باوەری پێ نە ئینا:

{فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ (٥٢)}-آل عمران- [ڤێجا وەختێ عیسای هەست ب کوفرا وان کری، گووت: کی پشتەڤانێن منن بۆ خودێ؟ هەڤالێن وی یێن هەلبژارتی گووت: ئەم پشتەڤانێن خودانە، مە باوەری ب خودێ ئینا، و شاهد بە کو ئەم موسلمانین].

كەرامەت (ڕێزگرتن و ڕوومەت)

کەرامەت هەر تشتەکێ ژ دەرڤەی یاساییێن سرۆشتی یان دەرڤەی وان تشتێن مرۆڤ پێ ئاشنا کو خودایێ مەزن ددەتە پێغەمبەران و هەروەسا چاککاران. و کەرامەت جودایە ژ موعجیزان:

١- مەبەستا وێ نە بۆ باوەری ئینانا چ بێ باوەرایە.

٢- چ پەیوەندی ب داخوازی یان قەبخوازی و ئالنگاری یا بێ باوەران نینە.

٣- بۆ هەوارهاتنا خودانێ کەرامەتێ یە د بارودۆخەکێ ب زەحمەت دا، یان وەك ڕێزگرتنەك بۆ وی.

٤- نە بتنێ بۆ پێغەمبەرایە بەلکو دبیت بۆ هەر چاککارەکێ نێزیکی خودێ بیت.

نموونێن کەرامەتان

ئێك: هاتنا خوارنێ بۆ مەریەمێ:

دەمێ خودایێ مەزن بەحسێ مەریەمێ دکەت دبێژیت:

{....كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَهَا رِزْقًا قَالَ يَا مَرْيَمُ أَنَّى لَكِ هَذَا قَالَتْ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ (٣٧)}- آل عمران- [چەند جاران زەکەریا چووبا د ژۆرا وێ یا پەرستنێ ڤە دا خوارنەکێ ل وێرێ بینیت و دا بێژیت: ژ کیرێ ئەڤە بۆ تەهاتیە؟! مەریەم دا بێژیت: ئەو ژ نك خودێ هاتیە، هندی خودێ یە بێ حسێب خوارنێ ددەتە هەر کەسەکێ بڤێت].

بێ گومان مەریەم نە پێغەمبەر بوویە، و ئەڤ خوارن پێدانە نە بۆ باوەری ئینانا چ قەومان بوویە، و نە لسەر داخوازکرنا بێ باوەران بوویە، بەلکو وەك هاریکاری و ڕێزگرتنەك بوو بۆ مەریەمێ.

ئانکو نابیتە موعجیزە، بەلکو کەرامەتەکە بۆ مەریەمێ.

دوو: هاتنەخوارا مەلائیکەتان و ژمارا وان

خودایێ مەزن د ئێکەم شەڕێ موسلمانان دا (شەڕێ بەدر) مەلائیکەت هنارتن بۆ هاریکاری یا وان.

و دەربارەی ڤێ چەندێ دبێژیت:

{وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ ٱللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنتُمْ أَذِلَّةٌ ۖ فَٱتَّقُوا۟ ٱللَّهَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ (١٢٣) إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَن يَكْفِيَكُمْ أَن يُمِدَّكُمْ رَبُّكُم بِثَلَٰثَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُنزَلِينَ (١٢٤) بَلَىٰٓ ۚ إِن تَصْبِرُوا۟ وَتَتَّقُوا۟ وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَٰذَا يُمْدِدْكُمْ رَبُّكُم بِخَمْسَةِ ءَالَٰفٍ مِّنَ ٱلْمَلَٰٓئِكَةِ مُسَوِّمِينَ (١٢٥) وَمَا جَعَلَهُ ٱللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُم بِهِۦ ۗ وَمَا ٱلنَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِندِ ٱللَّهِ ٱلْعَزِيزِ ٱلْحَكِيمِ(١٢٦)}- آل عمران-

[ب سویند خودێ شەڕێ بەدرێ، هوین ب سەرئێخستن و هاریکارییا وە کر، و هوین بێ دەستهەلات بوون. ڤێجا پارێزکارییا خودێ بکەن ، دا هوین سوپاسی یا وی بکەن. بیننە بیرا خو (ڕۆژا بەدرێ) دەمێ تە گووتییە خودان باوەران، مانە بەسی وە یە خودێ بۆ هاریکارییا وە سێ هزار ملیاکەتان بینیتە خوارێ. بەلێ، ئەگەر هوین بێنا خۆ (ل سەر شەڕی) فرەهـ بکەن و خۆ بپارێزن، د ڤێ گاڤێدا (دوژمن) بهێتە وە و ب سەر وە دا بگرن، خودێ دێ پشتەڤانییا وە ب هنارتنا پێنج هزار ملیاکەتێن نیشانکری کەت]

و هەروەسا دبێژیت: { إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي مُمِدُّكُم بِأَلْفٍ مِّنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْدِفِينَ(٩)}-الأنفال- [دەمێ وە هەوارکریە خودێ، ڤێجا وی بەرسڤا وە دا کو ب ڕاستی ئەز دێ هزار مەلائیکەتان بۆ وە هنێرم ب دویڤ ئێکدا]

ئانکو گومان تێدا نینە مەلائیکەت هاتنە خوار بۆ هاریکاری یا باوەرداران.

لێ بۆچ د ئایەتا دەستپێکێ دا گووتیە: سێ هزار، و د ئایەتا دووێ دا گووتیە: هزار؟!

ئایەتا دەستپێکێ بەحسێ دەستپێکا شەڕی دکەت چونکی باوەردار لاواز بوون، پێغەمبەری س.خ مزگینی دایێ ب هاتنا سێ هزار مەلائیکەتان دا پشتڕاست ببن خودێ دێ وان هەر سەرئێخیت، لێ دەمێ شەڕ دەستپێکری و موسلمانان هەوارکریە خودایێ مەزن، هزار مەلائیکەت بۆ هنارتن و ب دویڤ ئێکدا دهاتن، و ب ڤێ ژمارێ موسلمان سەرکەفتن، و پەیڤا [[مُرْدِفِينَ]] دیاردکەت کو ب دویڤ وان دا ژی دشێن هێشتا بهێن و چ ڕێگر نینە ئەگەر سێ هزار ژی هاتبن.

و شولێ ڤان مەلائیکەتان ڕاگرتنا موسلمانان بوو د شەڕی دا:

{إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آمَنُوا سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

(١٢)}-الأنفال- [دەمێ خودایێ تە سرۆش دایە مەلائیکەتان کو ب ڕاستی ئەز دگەل وەمە، ڤێجا ئەوێن باوەری ئینای ڕاگرن و جێگیر بکەن ئەز دێ ترسێ هاڤێژمە د دلێن وان دا یێن کوفر کری، ڤێجا لسەر ستوکرێن وان و ل سەرێ تبلێن وان بدەن]

گووتیە مەلائیکەتان: [[فَثَبِّتُوا الَّذِينَ آَمَنُوا]] ئانکو وەك روحەکێ هێزا باوەرداران زێدەکەن بۆ توند لێدانا دوژمنی.

و بێ گومان ئەڤ مەلائیکەتێن هاتیە خوار خەلکی ب چاڤ نە دیتنە، و ل چەند جهێن دی ژی هاتنە خوار، وەك شەڕێ " حونەین" کو پشتی ڤەکرنا مەککەهێ ژمارا موسلمانان ببوو گەلەك، د وی دەمی دا دەنگوباس گەهشتنە پێغەمبەری س.خ کو هوزا ((هَوازن)) د خو ئامادەکرنێدانە بۆ هێرشکرنە سەر موسلمانان، دەربارەی وی شەڕی خودایێ مەزن دبێژیت:

{لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاطِنَ كَثِيرَةٍ وَيَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ (٢٥) ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ (٢٦)}-التوبة-

[ب ڕاستی خودێ هوین ل گەلەك جهان سەرئێخستن و ڕۆژا (شەڕێ) "حونەین" دەمێ هوین مەندەهۆش بووی ب زۆری یا ژمارا خو، لێ چ فایدێ وە نەکر، و ئەرد ب بەرفرەهییا خو ڤە ل وە تەنگ بوو. پاشی خودێ ئارامی یا خو بسەر پێغەمبەری و باوەرداران ئینا خوار و هندەك

لەشکەر ئینا خوار وە نە ددیتن، و ئەوێن کوفر کری ئازاردان و ئەڤەیە سزایێ کافر]

[[وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا]] ئانکو هندەك لەشکەر ئینا خوار وە نە ددیتن.

هەروەسا دەربارەی شەڕێ خەندەق (الأحزاب) دبێژیت: {يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آَمَنُوا اذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا (٩)}-الأحزاب- [ئەی ئەوێن وە باوەری ئینای! نیعمەتێن خودێ دگەل وە کری بیننە بیرا خو، دەمێ هندەك لەشکەر هاتیە وە، ڤێجا مە هوڕەبایەك و هندەك لەشکەر هنارتنە سەر کو وە نە دیتن، و یا هوین دکەن خودێ دبینیت]

[[فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا]] ڤێجا مە هوڕەبایەك و هندەك لەشکەر هنارتنە سەر کو وە نە دیتن. ئانکو ئەڤە ژی کەرامەتەکە و نە موعجیزەیە، چونکی بۆ هەوارهاتنێ بوویە و نە لسەر داخوازا بێ باوەران بوویە، بەلکو کەسەکێ نە دیتنە ژی.

نەدیتنا مەلائیکەتان، ئانکو هاتنەخوارا مەلائیکەتان نە وەك موعجیزەیەك بوویە بۆ پێغەمبەری س.خ بەرامبەر بێ باوەران، بەلکو کەرامەتەك (ڕێزگرتن و هاریکاری و هەوارهاتنا خودایی)بوویە بۆ پێغەمبەری س.خ و باوەرداران.

سێ: ئیسرا و میعراج

دەربارەی چوونا پێغەمبەری س.خ ژ مزگەفتا حەرام (کەعبە) بۆ مزگەفتا (الأقصی) ل قودسێ ب شەڤ، و هەروەسا بلندبوونا ڕۆحا وی بۆ ئەسمانان، خودایێ مەزن دبێژیت:

{سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا الَّذِي بَارَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آَيَاتِنَا إِنَّه هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ (١)}-الإسراء-

[پاك و پاقژە ئەو خودایێ بەندەیێ خۆ ب شەڤ بری ژ مزگەفتا حەرام بۆ مزگەفتا ئەقصا ئەوا مە دەردۆرا وێ ب بەرەکەت ئێخستی بۆ خەلکی دا کو بەلگە و نیشانێن خو نیشا بدەین، ب ڕاستی ئەو یێ ب بهیستن و دیتنە].

هەروەسا دەربارەی میعراجێ دبێژیت: {لَقَدْ رَأَى مِنْ آَيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى (١٨)}-النجم-

ئانکو مەبەست ب ڤێ گەشتێ نیشاندانا بەلگە و نیشانێن مەزناهی و شیانێن خودێ بوون بۆ پێغەمبەری س.خ. و نە لسەر داخوازا بێ باوەران یان ئالنگاریی یا وان بوویە، و کەسەکێ نە دیتیە، ئانکو ئەڤە ژی کەرامەتەك بوو بۆ پێغەمبەری س.خ و نە موعجیزە بوو.

بێ باوەران داخوازا موعجیزان کر

دەمێ پێغەمبەری س.خ بانگەوازی یا خەلکی کری بۆ پەرستنا ئێك خودا، و بانگەوازی کری کو قورئان ژ نك خودێ بۆ هاتیە:

{....وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذَا الْقُرْآَنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ....(١٩)}-الأنعام- [و ئەڤ قورئانە ب سرۆش بۆ من هاتیە دا وە و هەرکەسەکێ دگەهیتێ پێ ئاگەهدارکەم]

لێ قەومێ وی ژی باوەری ب قورئانێ نە ئینا، و وەکی قەومێن پێغەمبەرێن بەرێ داخوازا موعجیزان ژێ کر، هەروەکی خودایێ مەزن دبێژیت:

{بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآَيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ (٥)}-الأنبياء- [بەلکو وان دگووت: ئەڤە خەونێن تێکهەلن بەلکو ژ نك خو ڕا چێکریە بەلکو هوزانڤانە، ڤێجا بلا بۆ مە موعجیزەکێ بینیت هەروەکی پێغەمبەرێن بەرێ]

[[فَلْيَأْتِنَا بِآَيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ]] ئانکو مە باوەری نینە کو ئەڤ قورئانە موعجیزەیە، بەلکو بلا بۆ مە موعجیزەکێ بینیت وەکی پێغەمبەرێن بەرێ (مەبەستا وان موعجیزێن بەرهەست).

{وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آَيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ.....(١١٨)}-البقرة- [ئەوێن نەزانن

گووت: بۆچ خودێ دگەل مە نا ئاخڤیت یان موعجیزەك ناهێت؟! یێت بەری وان ژی هەر ئەڤ ئاخافتنە دگووت، دلێن وان وەكهەڤن...]

{وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آَيَةٌ مِنْ رَبِّهِ.......(٣٧)}-الأنعام- [وان گووت: بۆچ موعجیزەك ژ لایێ خودایێ وی بۆ ناهێت؟!......]

{وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آَيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا.....(١٠٩)}-الأنعام- [و سویند ب خودێ خوارن سویندێن مەزن كو ئەگەر موعجیزەك بۆ بهێت دێ باوەریێ ئینن.....]

{وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آَيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ........(١٢٤)}-الأنعام- [و دەمێ ئایەتەك (موعجیزەكا قورئانێ) بۆ هات دبێژن ئەم باوەریێ نا ئینین هەتاكو بۆ مە ژی ئەو دهێت یا بۆ پێغەمبەرێن خودێ هاتی (موعجیزێن بەرهەست)....]

و بێ باوەران تڕانە ب پێغەمبەری س.خ دكرن دەمێ چ موعجیزە بۆ وان نە ئینای، هەروەكی خودایێ مەزن دبێژیت:

{وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِمْ بِآَيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا......(٢٠٣)}-الأعراف- [و دەمێ تو چ موعجیزان بۆ وان نە ئینی دبێژن: تو بۆچ ئێكێ ژ نك خو ڕا چێناكەی (نا داهێنی).....]

پێغەمبەر س.خ نە چوویە ئەسمانی وەك موعجیزە

بێ باوەران چەند موعجیزەیەك بۆ پێغەمبەری س.خ پێشنیار کرن، ئێك ژ وان بلندبوون بۆ ئەسمانی؛

{وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا (٩٠) أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا (٩١) أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا (٩٢) أَوْ يَكُونَ لَكَ بَيْتٌ مِنْ زُخْرُفٍ أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ لِرُقِيِّكَ حَتَّى تُنَزِّلَ عَلَيْنَا كِتَابًا نَقْرَؤُهُ قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا (٩٣)}-الإسراء-

[گووت: ئەم باوەریێ ب تە نائینین هەتاکو تو بۆ مە کانیەکێ ژ ئەردی دەردئێخی. یان بۆ تە باخچەیەك ژ دارقەسپ و مێوان چێببیت و ڕوبیار ژناڤ دەربکەڤن. یان ئەسمان بسەر مە دا بکەڤیتە خار هەروەکی تو دبێژی، یان تو خودێ و مەلائیکەتان بینی یە بەرامبەری مە، یانماڵەکا ڕازاندی بۆ تە چێببیت، یان تو بلند ببی بۆ ئەسمانی، و ئەم باوەریێ ب بلندبوونا تە ژی نا ئینین هەتاکو تو پەرتووکەکێ بۆ مە بینیە خار و ئەم بخوینین، بێژە وان: پاکی و پاقژی بۆ خودایێ من، ئەرێ ما ئەز ژبلی مرۆڤەکێ پەیامبەر چ تشتەکێ دی مە؟!]

ئەگەر ئەم تەماشە بکەین د ڤێ ئایەتێ دا بێ باوەران پێنج موعجیزە ژ پێغەمبەری داخوازکرن، ئێك ژ وان بلندبوون بۆ ئەسمانی [[أَوْ تَرْقَى فِي السَّمَاءِ...]]، لێ چ ژ وان موعجیزان خودێ بۆ نە ئینان، بەلکو گووتە پێغەمبەری س.خ [[قُلْ سُبْحَانَ رَبِّي هَلْ كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا]] بێژە وان: پاکی و پاقژی بۆ خودایێ من، ئەرێ ما ئەز ژبلی مرۆڤەکێ پەیامبەر چ تشتەکێ دی مە؟!

ئەگەر لبەر چاڤێن وان بلندببا بۆ ئەسمانی، هنگی دا بیتە موعجیزەیەك (آیة)، لێ ئەڤ چەندە ڕوینەدایە..

مەلائیكەت نەهاتنە خوار وەك موعجیزە

خەلكێ مەككەهێ چەندین جاران ژ پێغەمبەری س.خ خواستیە كو مەلائیكەتان بۆ بینتە خار و ب چاڤ ببینن هەتاكو باوەریێ ب بانگەوازیی یا وی بینن، و قورئانێ د چەندین ئایەتان دا بەحسكریە، هەروەكی خودایێ مەزن دبێژیت:

{وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ (٦) لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (٧)}-الحجر- [وان گووت: ئەی ئەوێ قورئان بۆ هاتیە خوار! ب ڕاستی تو یێ دینی(شێتی). ما تۆ بۆچ مەلائیكەتان بۆ مە نائینی ئەگەر تۆ ژ ڕاستبێژان بی].

{وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا (٢١)}-الفرقان- [و ئەوێن دیتنا مە ناخوازن گووت: بۆچ مەلائیكەت بۆ ناهێنە خوار یان ئەم خودایێ خو ب بینین؟! ب ڕاستی وان زێدە خو مەزنكر].

{وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ الطَّعَامَ وَيَمْشِي فِي الْأَسْوَاقِ لَوْلَا أُنْزِلَ إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا (٧)}-الفرقان- [گووت: ڤی پێغەمبەری خێرە خوارنێ دخوت و دناڤ سووكان دا دهێت و دچیت، بۆچ ملیاكەتەك بۆ ناهێتە خوار و دگەل وی ببیتە ئاگەهداركەرەك].

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّى تَفْجُرَ لَنَا مِنَ الْأَرْضِ يَنْبُوعًا (٩٠) أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِنْ نَخِيلٍ وَعِنَبٍ فَتُفَجِّرَ الْأَنْهَارَ خِلَالَهَا تَفْجِيرًا (٩١) أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا زَعَمْتَ عَلَيْنَا كِسَفًا أَوْ تَأْتِيَ بِاللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ قَبِيلًا (٩٢)}- الاسراء- [[گووت: ئەم باوەریێ ب تە نائینین هەتاكو تو بۆ مە كانیەكێ ژ ئەردی دەردئێخی. یان بۆ تە باخچەیەك ژ دارقەسپ و مێوان چێببیت و ڕوبیار ژناڤ دەربكەڤن. یان ئەسمان بسەر مە دا بكەڤیتە خار هەروەكی تو دبێژی، یان تو خودێ و مەلائیكەتان بینی یە بەرامبەری مە].

بۆچ مەلائیکەت نەهاتنە خوار وەك موعجیزە

د بەرسڤا ڤێ داخوازا وان دا خودایێ مەزن گووت:

{وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ (٦) لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (٧) مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ (٨) إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (٩)}

-الحجر- [وان گووت: ئەی ئەوێ قورئان بۆ هاتیە خوار! ب ڕاستی تو یێ دینی(شێتی). ما تۆ بۆچ مەلائیکەتان بۆ مە نائینی ئەگەر تۆ ژ ڕاستبێژان بی. (خودایێ مەزن گووت): ئەم مەلائیکەتان نا ئینینە خوار ئەگەر بۆ ڕاستیێ نەبیت، و دی دەمی (ئەگەر هاتنە خوار) ئەم خو هێڤیا باوەری ئینانا وان ناگرین. (ل شوینا مەلائیکەتان) مە قورئان ئینایە خوار و ئەم دێ پارێزین].

هەروەسا دبێژیت: هەتا ئەگەر ئەم پەیامبەران بۆ وە ژ مەلائیکەتان ژی بینین، دێ هەر کەینە زەلامەك و جلکێن وەکی یێن وە کەینە بەر: {وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكًا لَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا وَلَلَبَسْنَا عَلَيْهِمْ مَا يَلْبِسُونَ (٩)}-الأنعام-

{وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ نَرَى رَبَّنَا لَقَدِ اسْتَكْبَرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ وَعَتَوْا عُتُوًّا كَبِيرًا (٢١) يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَى يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حِجْرًا مَحْجُورًا (٢٢)}-الفرقان- [و

ئەوێن دیتنا مە ناخوازن گووت: بۆچ مەلائیکەت بۆ ناهێنە خوار یان ئەم خودایێ خو ب بینین؟! ب ڕاستی وان زێدە خو مەزنکر. ڕۆژا ئەو مەلائیکەتان دبینن وێ ڕۆژێ نە خوزیێن تاوانباران! و یا ئەو دبێژن تشتەکە نا ڕویدەت].

د ڤان چەند ئایەتان دا ب ڕوونی دیارە چ مەلائیکەت وەك موعجیزە نە هاتنە خوار بۆ سەلماندنا بانگەوازی یا پێغەمبەری س.خ بەرامبەر قەبخوازی یا بێ باوەران.

بۆچ خودێ چ موعجیزێن بەرهەست نەدانە پێغەمبەری س.خ؟

ل دەمێ بێ باوەران بانگەوازیی یا پێغەمبەری س.خ ب درەو دانای و ب هوزانڤان و دین و خودان خەونێن تێکهەل وەسف کری، و داخوازا موعجیزێن بەرهەست ژێ کری، خودایێ مەزن ب ڤی ڕەنگی بەرسڤا وان دا:

{بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآَيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ (٥) مَا آَمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ (٦)}-الأنبياء-

[بەلکو وان دگووت: ئەڤە خەونێن تێکهەلن بەلکو ژ نك خو ڕا چێکریە بەلکو هوزانڤانە، ڤێجا بلا بۆ مە موعجیزەکێ بینیت هەروەکی پێغەمبەرێن بەرێ. (خودایێ مەزن گووت): چ جڤاکەکێ بەری وان باوەری نە ئینا (ب موعجیزێن بەرهەست)، و مە ژناڤبرن، ئەرێ ما ئەڤە دێ باوەریێ ئینن].

{وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آَيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِثْلَ قَوْلِهِمْ تَشَابَهَتْ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآَيَاتِ لِقَوْمٍ يُوقِنُونَ (١١٨)}-البقرة- [ئەوێن نەزانن گووت: بۆچ خودێ دگەل مە نا ئاخڤیت یان موعجیزەك ناهێت؟! یێت بەری وان ژی هەر ئەڤ ئاخافتنە دگووت، دلێن وان وەکهەڤن، ب ڕاستی مە موعجیزە (یێن قورئانێ) ڕوونکرنە بۆ هەر قەومەکێ باوەری هەبیت].

{وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آَيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آَيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ(٣٧)}-الأنعام- [وان گووت: بۆچ موعجیزەك ژ لایێ خودایێ وی بۆ ناهێت؟! بێژە: خودێ دشێت موعجیزەكێ بینته خار، لێ پتریا وان نزانن]

{وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَئِنْ جَاءَتْهُمْ آَيَةٌ لَيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآَيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَمَا يُشْعِرُكُمْ أَنَّهَا إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ(١٠٩)}-الأنعام- [و سویند ب خودێ خوارن سویندێن مەزن كو ئەگەر موعجیزەك بۆ بهێت دێ باوەریێ ئینن، بێژە: هندی موعجیزەنە ب تنێ ل نك خودێ دهێن، و ما تو چ هەست پێ دكەی كو ئەگەر موعجیزە بۆ وان بهێن ژی هەر باوەریێ نا ئینن].

{وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آَيَةٌ قَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ حَتَّى نُؤْتَى مِثْلَ مَا أُوتِيَ رُسُلُ اللَّهِ اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ......(١٢٤)}-الأنعام- [و دەمێ ئایەتەك (موعجیزەكا قورئانێ) بۆ هات دبێژن ئەم باوەریێ نا ئینین هەتاكو بۆ مە ژی ئەو دهێت یا بۆ پێغەمبەرێن خودێ هاتی (موعجیزێن بەرهەست)، خودێ باشتر دزانیت دێ پەیاما خو ب چ شێوە گەهینیت....]

{وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آَيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّمَا الْآَيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ (٥٠) أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ يُتْلَى عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَى لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ (٥١)}-العنكبوت- [گووت: بۆچ موعجیزە بۆ ناهێنە خار ژلایێ خودایێ وی ڤە، بێژە: هندی موعجیزەنە ب تنێ ل نك خودێ نە، و ئەز بتنێ ئاگەهداركەرەكێ ئاشكرامە. و ئەرێ ما نە بەسە بۆ وان كو مە قورئان بۆ تە ئینایە خوار و بۆ وان

دهێته خواندن، و ب ڕاستی د ڤێ چەندێ دا دلۆڤانی و بیرئینانەك هەیە بۆ قەومەكێ كو باوەری هەبیت].

هەروەسا گووت: {وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآَيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ وَآَتَيْنَا ثَمُودَ النَّاقَةَ مُبْصِرَةً فَظَلَمُوا بِهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآَيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا (٥٩)}-الإسراء- [و چ تشتەكێ ڕێ ل مە نەگرت ئەم موعجیزان ب هنێرین ژبلی هندێ كو یێن بەری وە موعجیزە ب درەو دانان، و مە حێشتر بۆ ثەمۆد (قەومێ صالح پێغەمبەر) هنارت وەك موعجیزەیەكا بەرچاڤ، و، وان زۆرداری لێ كر، و ئەم موعجیزان (یێن قورئانێ یان ژی ئەوێن مە بۆ قەومێن بەرێ هنارتی) نا هنێرین تنێ ئەگەر بۆ ترساندنێ نەبیت].

د ڤان ئایەتان دا خودایێ مەزن ئەو ئەگەر دیاركرن یێن بوویە ڕێگر بەرامبەر هنارتنا موعجیزان؛

١- قەومێن بەرێ باوەری پێ نە ئینا.

٢- موعجیزێن قورئانێ جهێ موعجیزێن بەرهەست گرت.

٣- ئەوێن باوەریێ نە ئینن هەرچەند موعجیزێن بەرهەست ژی ب بینن هەر باوەریێ نائینن.

ڤێجا ب ئێكجاری بێ هێڤی كرن دەمێ گووتی: {وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآَيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ....} ئانكو و چ تشتەكێ ڕێ ل مە نەگرت ئەم موعجیزان ب هنێرین ژبلی هندێ كو یێن بەری وە موعجیزە ب درەو دانان.

هەیڤ دووكەرت نەبوویە

د هندەك ریوایەتان (ڤەگێڕانان) دا هاتیە كو هەیڤ بۆ خەلكێ مەككەهێ دووكەرت بوویە؛

ئێك: [عَنْ أَنَسٍ ر.ع قَالَ : سَأَلَ أَهْلُ مَكَّةَ أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً،فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ].-رواه البخاري- [ئەنەس دبێژیت: خەلكێ مەككەهێ داخوازكر (ژ پێغەمبەری س.خ) كو ئایەتەكێ(موعجیزەكا بەرهەست) نیشا وان بدەت، ڤێجا دووكەرتبوونا هەیڤێ نیشا وان دا]

دوو: [عَنْ أَنَسٍ ، أَنَّ أَهْلَ مَكَّةَ سَأَلُوا رَسُولَ اللَّهِ ص أَنْ يُرِيَهُمْ آيَةً، فَأَرَاهُمُ انْشِقَاقَ الْقَمَرِ مَرَّتَيْنِ].-رواه مسلم- [ژ ئەنەس هاتیە ڤەگێڕان كو خەلكێ مەككەهێ داخوازكر ژ پێغەمبەری س.خ كو ئایەتەكێ(موعجیزەكا بەرهەست) نیشا وان بدەت، ڤێجا دوو جاران دووكەرتبوونا هەیڤێ نیشا وان دا]

ل دویڤ ریوایەتا بوخاري هەیڤ ئێكجار كەرت بوویە، لێ ل دویڤ ریوایەتا موسلم دوو جاران كەرت بوویە. بێ گومان نابیت هەردووك پێكڤە ڕاست بن.

هەروەسا ئەگەر موعجیزەیەكا هندە مەزن ڕویدەت، بۆچ ب تنێ چەند كەسەك دێ بینن، ئەرێ ما نە هەیڤ ل هەمی وەلاتێن دەوروبەرێن مەككەهێ ژی دیارە؟! ئانكو ئەگەر ڕویدابا، هنگی دا ب شێوێ

(متَواتر) ئانكو گەلەك كەس ژ گەلەك جهان دا بينن و ڤەگوهێزن. و دا بيته خالەكا ديرۆكيى.

و ئەگەر خەلكى هەميێ جارا ئێكێ ژى نە ديتبا، دا جارا دووێ بينن ل دويڤ ريوايەتا موسلم كو دبێژيت دوو جاران هەيڤ كەرتبوويە!

دەرباره ئايەتا قورئانێ يا وان ئەڤ بابەتە پێڤە گرێداى، خودايێ مەزن دبێژيت: {اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ (١) وَإِنْ يَرَوْا آَيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ (٢)}-القمر- [قيامەت نێزيك بوو، و هەيڤ بوو دووكەرت. و ئەو چەند موعجيزەيان ببينن دێ پشت دەنێ و بێژن ئەڤە سێربەندييەكا بەردەوامە]

[[اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ]] قيامەت نێزيك بوو، و هەيڤ بوو دووكەرت. ئانكو ئەڤە ئێكە ژ نيشانێن قيامەتێ و چ پەيوەندى ب موعجيزان و قەبخوازى يا خەلكێ مەككەهێ ڤە نينە. و ب شێوازێ ڕابۆرى(ڕابردوو-الماضي) بەحسكريە، چونكى د زانستێ خودێ دا ڕويدانێنن داهاتى ژى هەروەكى يێن بۆرى د ئاشكرانە و زانينا وى ل دەرڤەى دەمێ مەيە. هەروەكى دەمێ بەحسێ خەلكێ جەهنەمێ دكەت، دبێژيت: {وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى جَهَنَّمَ زُمَرًا.....(٧١)}-الزمر- [و ئەوێن كوفر كرى كۆم كۆمە بەر ب جەهنەمێ ڤە هاتنە هاژووتن....]. بێ گومان ئەڤ چەندە هێشتا ڕوينەدايە، لێ د زانستێ خودێ هەروەكى ڕويداى، ژبەرهندێ ب شێوازێ ڕابۆرى بەحسكريە، و ب ڤى ڕەنگى بۆ كەرتبوونا هەيڤێ ل دەمێ نێزيكبوونا قيامەتێ.

[[وَإِنْ يَرَوْا آَيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُسْتَمِرٌّ]] ئەڤە ب دوو ڕامانا دهێت:

ئێك: مەبەست پێ موعجیزێن قورئانێ یە؛ ئانكو ئەو چەند بەلگە و نیشان و موعجیزێن قورئانێ دبینن هەر پشت ددەنێ و دبێژن ئەڤە سێربەندی یە!

هەروەكی دەمێ خودایێ مەزن بەحسێ هەلویستێ ئێك ژ مەزنێن مەككەهێ دكەت دەمێ گوهداریا قورئانێ كری گووت: {ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ (٢٣) فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُؤْثَرُ (٢٤)}-المدثر- [پاشی پشت دایێ و خو مەزنكر. و گووت: ئەڤە ب تنێ سێربەندییەكە كارتێكرنێ دكەت].

دوو: یان ژی بۆ موعجیزێن بەرهەست دزڤڕیت، ئانكو چ موعجیزە بۆ وان ناهێن چونكی ئەگەر ئەو موعجیزەكێ ژی ببینن دێ هەر بێژن: ئەڤە سێربەندی یە. هەروەكی دبێژیت: وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ (٧)}-الأنعام-

[ئەگەر خو مە پەرتووكەك ب شێوێ كاغەز ژی ئینابا خوار وان دەستێ خو گەهاندبایێ دا هەر یێن كوفر كری بێژن: ئەڤە ب تنێ سێربەندییەكا ئاشكرایە]. ئانكو پێدڤی ناكەت چ موعجیزە بۆ بهێن.

هەروەكی مە بەحسكری د چەند ئایەتان دا بێ باوەران ب قەبخوازی یان تڕانە یان سویند داخوازا هاتنا موعجیزێن بەرهەست كریە؛ لێ خودایێ مەزن چ موعجیزێن بەرهەست نە دانە پێغەمبەری س.خ و تاكە موعجیزا وی قورئان بوویە، چونكی:

١- قەومێن بەرێ باوەری پێ نە ئینا.

٢- موعجیزێن قورئانێ جهێ موعجیزێن بەرهەست گرت.

٣- ئەوێن باوەریێ نە ئینن هەرچەند موعجیزێن بەرهەست ژی ب بینن هەر باوەریێ نائینن.

ڤێجا ب ئێکجاری بێ هێڤی کرن دەمێ گووتی: {وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ بِهَا الْأَوَّلُونَ....} ئانکو و چ تشتەکێ ڕێ ل مە نەگرت ئەم موعجیزان ب هنێرین ژبلی هندێ کو یێن بەری وە موعجیزە ب درەو دانان.

بێ گومان پشتی ڕەتکرنا هنارتنا موعجیزێن بەرهەست، ئەگەر موعجیزەیەك بۆ هاتنە هنارتن، هنگی دێ بیتە هەڤدژی د قورئانێ دا، و خودایێ مەزن دبێژیت:

{ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا....} [خودێ باشرین گووتن ئیناخوار کۆ کتێبەکا وەکهەڤە....]

هەروەسا ئالنگاریێ (قەبخوازی و مەیدانخوازیێ) دکەت کو چ نەوەکهەڤی و ناکۆکیی تێدا نینە؛

{ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا} [ئەرێ ما ئەو هزرا خو د قورئانێ دا ناکەن؟! چونکی ئەگەر نە ژلایێ خودێ ڤە با، دا نەوەکهەڤیەکا زۆر تێدا بین].

ڕامانا (نسخ) د قورئانێ دا

بنچینەیێ پەیڤا (نَسَخَ) د قورئانێ دا ب دوو ڕامانان دهێت:

ئێك: لادان و نەهێلان و گوهڕین

هەروەكی خودایێ مەزن دبێژیت: {وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (٥٢) لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ (٥٣)}-الحج- [مە چ پێغەمبەر بەری تە نە هنارتنە كو دەمێ ڤیابیت تشتەكێ بێژیت(بۆ قەومێ خو) و شەیتانی تشتەكێ دی نە هاڤێتبیتە دناڤدا، ڤێجا خودێ ئەوا شەیتان د هاڤێتە دناڤ دا لاددەت، و پاشی خودێ ئایەتێن خو جێگیر و موكوم دكەت، و خودێ زانا و كاربنەجهە. ئەڤە بۆ هندێ بوو دا ئەوا شەیتان د هاڤێژتە دناڤدا بكەتە فتنە بۆ ئەوێن دلێن وان نەخوەش و دلڕەق و هندی زۆردارن دناڤ دووبەرەكییەكا دویر دانە]

[[فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ]] ئانكو خودێ ئەوا شەیتان د هاڤێتە دناڤ دا لاددەت.

[[ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آيَاتِهِ]] و پاشی خودێ ئایەتێن خو جێگیر و موكوم دكەت.

ئانكو ڕامانا (إحكام) بەرۆڤاژی (نسخ)ێ یە.

دوو: تێدا نڤیسین و لبەرگرتن (کۆپی کرن)

هەروەکی خودایێ مەزن بەحسێ مۆسای دکەت، دەمێ ژ ژڤانێ خودێ زڤڕی و دیتی ئیسرائیلی ب دویڤ گولکەکێ کەفتنە، دبێژیت: {وَلَمَّا سَكَتَ عَنْ مُوسَى الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ لِرَبِّهِمْ يَرْهَبُونَ (١٥٤)}-الأعراف- [دەمێ کەربا مۆسای داهاتی، کەڤال(دەپێن) تەوراتێ هەلگرتن کو ڕاستەڕێکرن و دلۆڤانی تێدا نڤیسی بوون بۆ وان یێن ژ خودایێ خو دترسن].

[[وَفِي نُسْخَتِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ]] ئانکو ڕاستەڕێکرن و دلۆڤانی تێدا نڤیسی بوون.

هەروەسا دەمێ بەحسێ ڕۆژا ئاخرەتێ دکەت، دبێژیت: {وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَاثِيَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (٢٨) هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ (٢٩)}-الجاثية- [و دێ بینی هەمی ئوممەت لسەر چۆکا کەفتینە، هەر ئوممەتەك دێ هێتە داخوازکرن بۆ پەرتووکا وێ، ئەڤرۆ دێ پاداشتێ وێ وەرگرن یا وە دکری. ئەڤە پەرتووکا مەیە ب ڕاستی دەربارەی وە د ئاخڤیت، ب ڕاستی ئەو کریارێن وە دکری مە تێدا دنڤیسین].

[[إِنَّا كُنَّا نَسْتَنْسِخُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ]] کریارێن وە دکری مە تێدا دنڤیسین.

لادانا (نسخ بوونا) موعجیزێن بەرهەست ب قورئانێ

هەروەکی مە گووتی دەمێ پێغەمبەری س.خ بانگەوازی کری هەڤپشکدانەر و جوهییان داخوازا موعجیزێن بەرهەست ژێ دکر وەك مەرجەك بۆ باوەری ئینانێ. لێ پشتی کو خودایێ مەزن ئەو بێ هیڤی کری ژ هاتنا موعجیزێن بەرهەست، بۆ وان دیارکر کو موعجیزا محمد پێغەمبەر س.خ (قورئان) باشترە ژ وان موعجیزێن ئەو داخوازدکەن، هەروەکی دبێژیت:

{مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ (١٠٥) مَا نَنْسَخْ مِنْ آيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (١٠٦) أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ (١٠٧) أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَبَدَّلِ الْكُفْرَ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ (١٠٨)}-البقرة-

[[مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ خَيْرٍ مِنْ رَبِّكُمْ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ]] ئانکو هەڤپشکدانەر و خودان پەرتووك (جوهی) حەزناکەن چ تشتەکێ باش ژ نك خودێ بۆ وە بهێتە خوار، و خودێ ب دلۆڤانی یا

خو هەرکەسەکێ بڤێت هەلدبژێریت، و خودێ خودان باشییەکا مەزنە.

[[مَا نَنْسَخْ مِنْ آَيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ]] هەر موعجیزەیەکا ئەم لادەین و نەهێلین دێ ئێکا ژ وێ باشتر یان وەکی وێ ئینین، ما تو نزانی خودێ لسەر هەمی تشتا ب شیانە.

ئانکو ئەو موعجیزێن وان دڤیان (یێن بەرهەست) خودێ گوهڕین و لادان و ل شوینا وان موعجیزەکا دی ئینا (قورئان) کو ژ وان باشتر یان وەکی وایە و چ ژێ کێمتر نینە.

ژبەرهندێ گووت: [[أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ]] ما تو نزانی خودێ لسەر هەمی تشتا ب شیانە. چونکی بابەت داخوازی یا بێ باوەران بوو ژ هەڤپشکدانەر و خودان کتێبان بۆ هاتنا موعجیزێن بەرهەست.

[[أَمْ تُرِيدُونَ أَنْ تَسْأَلُوا رَسُولَكُمْ كَمَا سُئِلَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ....]] یان وە دڤێت وان داخوازا ژ پێغەمبەرێ خو بکەن یێن ژ مۆسای هاتیە کرن...؟!

بێ گومان داخوازا موعجیزێن بەرهەست ژ مۆسای هاتبوو کرن؛ {فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا لَوْلَا أُوتِيَ مِثْلَ مَا أُوتِيَ مُوسَى أَوَلَمْ يَكْفُرُوا بِمَا أُوتِيَ مُوسَى مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلٍّ كَافِرُونَ (٤٨)}-القصص- [وەختێ ڕاستی بۆ وان هاتی گووت: بۆچ وەکی وێ یا بۆ مۆسای هاتی (موعجیزێن بەرهەست) بۆ (محمد) ژی

ناهێت؟! مانه وان كوفر كر ب وێ یا بۆ مۆسای هاتی و گووتی: دوو سێربەندن پشتەڤانییا ئێكودوو دكەن و گووت ئەم كوفرێ ب وێ هەمیێ دكەن یا هوین بانگەوازیێ بۆ دكەن].

ئانكو ژبەرهندێ موعجیزێن بەرهەست بۆ پێغەمبەری س.خ نەهاتن وەكی مۆسای چونكی باوەری ب موعجیزێن مۆسای نە ئینا و گووتی: ئەڤە سێربەندە!

هەروەسا دبێژیت: { يَسْأَلُكَ أَهْلُ الْكِتَابِ أَن تُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ كِتَابًا مِّنَ السَّمَاءِ ۚ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَىٰ أَكْبَرَ مِن ذَٰلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ الصَّاعِقَةُ بِظُلْمِهِمْ ۚ ثُمَّ اتَّخَذُوا الْعِجْلَ مِن بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمُ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَن ذَٰلِكَ ۚ وَآتَيْنَا مُوسَىٰ سُلْطَانًا مُّبِينًا}-النساء:١٥٣-

[(ئەی موحەممەد پێغەمبەر) خودانێن پەرتووكێ(جوهی) داخوازێ ژ تە دكەن پەرتووكەكێ بۆ وان ژ ئاسمانی بینیە خوار(یا نڤیسی و ئامادە بیت) بەلێ وان داخوازێن مەزنتر ژ مۆسای كرنە و گووتیێ: خودێ نیشا مە بدە كو ب چاڤ ب بینین، ڤێجا ژبەر ستەمكاری یا وان برویسی ڤێكەفت(و پاشی هاتنە ساخكرن جارەكا دی)].

[[داخوازێ ژ تە دكەن پەرتووكەكێ بۆ وان ژ ئاسمانی بینیە خوار(یا نڤیسی و ئامادە بیت)]]، لێ خودایێ مەزن دبێژیت: وَلَوْ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ كِتَابًا فِي قِرْطَاسٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ لَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُبِينٌ (٧)}-الأنعام-

[ئەگەر خو مە پەرتووكەك ب شێوێ كاغەز ژی ئینابا خوار وان دەستێ خو گەهاندبایێ دا هەر یێن كوفر كری بێژن: ئەڤە ب تنێ سێربەندییەكا ئاشكرایە].

ئانكو پێدڤی ناكەت چ موعجیزە بۆ بهێن چونكی دێ هەر بێژن سێربەندی یە..!

هەروەسا دەمێ خودایێ مەزن موعجیزێن بەرهەست گوهۆڕین بۆ موعجیزێن قورئانێ، بێ باوەران گووتە پێغەمبەری: تە ئەڤە ژ نك خو چێكریە!

{وَإِذَا بَدَّلْنَا آَيَةً مَكَانَ آَيَةٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يُنَزِّلُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ (١٠١) قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آَمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ (١٠٢)}-النحل- [و دەمێ مە موعجیزەیەك گوهۆڕی ب موعجێزەكا دی و خودێ باشتر دزانیت كا چ بینتە خوار، دبێژن: تو ب تنێ درەوینەكی ب ناڤێ خودێ، بەلكو پتریا وان نزانن]

[[بَدَّلْنَا آَيَةً مَكَانَ آَيَةٍ]] ئانكو موعجیزێن بەرهەست هاتنە گوهۆڕین ب موعجیزەكا دی كو ئەو ژی قورئانە.

چونكی ئەو موعجیزێن وان دڤیای بۆ نەهاتن ژبەرهندێ وان دگووتە پێغەمبەری س.خ: [[إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ]] هەروەكی د ڤێ ئایەتێ دا دیاردبیت:

{بَلْ قَالُوا أَضْغَاثُ أَحْلَامٍ بَلِ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآَيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ (٥)مَا آَمَنَتْ قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ (٦)}-الأنبياء-

[بەلكو وان دگووت: ئەڤە خەونێن تێكهەلن بەلكو ژ نك خو ڕا چێكریە بەلكو هوزانڤانە، ڤێجا بلا بۆ مە موعجیزەكێ بینیت هەروەكی پێغەمبەرێن بەرێ. (خودایێ مەزن گووت): چ جڤاكەكێ بەری وان باوەری نە ئینا (ب موعجیزێن بەرهەست)، و مە ژناڤبرن، ئەرێ ما ئەڤە دێ باوەریێ ئینن].

[[فَلْيَأْتِنَا بِآَيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ]] ئانكو بلا موعجیزەیەكا وەكی پێغەمبەرێن بەرێ بۆ مە بنیت، لێ وەختێ خودایێ مەزن گووتیە وان كو ئەو موعجیزێن هوین داخواز دكەن هاتنە گوهڕین ب قورئانێ، وان گووت: [[افْتَرَاهُ]] ، [[إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ]].

هندەكان گووتیە: مەبەستا ئایەتێ گوهڕینا ئایەتێن قورئانێ یە ژبەركو پەیڤا [[يُنَزِّلُ]] ب كارئینایە، لێ ئەڤە سۆرەتە مەككی یە، و ل مەككەهێ چ حوكم نەهاتبوونە خوار هەتاكو بهێنە گوهڕین و لادان!

و پەیڤا [[يُنَزِّلُ]] بۆ موعجیزێن بەرهەست ژی دهێت، هەروەكی دبێژیت:

{وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آَيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنَزِّلَ آَيَةً وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ(٣٧)}-الأنعام- [وان گووت: بۆچ موعجیزەك ژ لایێ خودایێ وی بۆ ناهێت؟! بێژە: خودێ دشێت موعجیزەكێ بینتە خار، لێ پتریا وان نزانن]

ئانكو بابەتى چ پەیوەندى ب لادانا (نسخ بوونا) ئایەتێن قورئانێ ڤە نینە، بەلكو گوهۆڕین و لادانا موعجیزێن بەرهەستە ب موعجیزا قورئانێ:

{وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ (٦) لَوْ مَا تَأْتِينَا بِالْمَلَائِكَةِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ (٧)

مَا نُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا إِذًا مُنْظَرِينَ (٨) إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ (٩)}-الحجر- [وان گووت: ئەى ئەوێ قورئان بۆ هاتیە خوار!! ب ڕاستى تو یێ دینى(شێتى). ما تۆ بۆچ مەلائیكەتان بۆ مە نائینى ئەگەر تۆ ژ ڕاستبێژان بى. (خودایێ مەزن گووت): ئەم مەلائیكەتان نا ئیننە خوار ئەگەر بۆ ڕاستیێ نەبیت، و دى دەمى (ئەگەر هاتنە خوار) ئەم چاڤەڕیێ باوەرى ئینانا وان نابین. (ل شوینا مەلائیكەتان) مە قورئان ئینایە خوار و ئەم دێ پارێزین].

ئایەتێن قورئانێ ناهێنە لادان

خودایێ مەزن دەربارەی ئایەتێن قورئانێ دبێژیت: {الر كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آَيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ (١)}-هود- [ئەلیف، لام، را. ئەڤە پەرتووكەكە ئایەتێن وێ هاتنە بنەجهكرن و موكومكرن و پاشی هاتنە ژێكجوداكرن ژ لایێ خودایێ كاربنەجهـ و شارەزا ڤە].

[[أُحْكِمَتْ آَيَاتُهُ]] ئایەتێن وێ هاتنە بنەجهكرن و موكومكرن. كو بەرۆڤاژی لادان (نسخ)ێ یە.

{وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَمَنَّى أَلْقَى الشَّيْطَانُ فِي أُمْنِيَّتِهِ فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آَيَاتِهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ (٥٢)}-

[مە چ پێغەمبەر بەری تە نە هنارتنە كو دەمێ ڤیابیت تشتەكێ بێژیت(بۆ قەومێ خو) و شەیتانی تشتەكێ دی نە هاڤێتبیتە دناڤدا، ڤێجا خودێ ئەوا شەیتان د هاڤێتە دناڤ دا لاددەت، و پاشی خودێ ئایەتێن خو بنەجهـ (جێگیر) و موكوم دكەت، و خودێ زانا و كاربنەجهە]

ئانكو ئایەتێن قورئانێ ناهێنە لادان و گوهڕین. چونكی [[فَيَنْسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ]] ئانكو خودێ ئەوا شەیتان د هاڤێتە دناڤ دا لاددەت.

[[ثُمَّ يُحْكِمُ اللَّهُ آَيَاتِهِ]] و پاشی خودێ ئایەتێن خو جێگیر و موكوم دكەت.

ئانكو ڕامانا (إحكام) بەرۆڤاژى (نسخ)ێ یە.

هەتاكو ئایەتەك ئایەتەكا دى لادەت، دڤێت نەوەكهەڤى دناڤبەرا وان دا هەبیت، نەوەكهەڤییەك كو ب چ شێوەیەكێ دگەل ئێك نە گونجن، ل وى دەمى دێ ئایەتەك ئایەتەكێ لادەت (حوكمێ وێ بەتاڵ كەت). و دەربارەى هەبوونا نەوەكهەڤیێ د قورئانێ دا خودایێ مەزن دبێژیت: { اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا....} [خودێ باشرین گووتن ئیناخوار كۆ كتێبەكا وەكهەڤە....]

هەروەسا ئالنگاریێ (قەبخوازى و مەیدانخوازیێ) دكەت كو چ نەوەكهەڤى و ناكۆكیی تێدا نینە؛

{ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا} [ئەرێ ما ئەو هزرا خو د قورئانێ دا ناكەن؟! چونكى ئەگەر نە ژلایێ خودێ ڤە با، دا نەوەكهەڤیەكا زۆر تێدا بین].

ئانكو نە ب تنێ چ نەوەكهەڤى تێدا نینە، بەلكو هەر پەرتووكە بانگەشە بۆ بهێتە كرن كو ژ نك خودێ هاتیە، دڤێت هەمى لهەڤهاتى و وەكهەڤ بیت وەكى قورئانێ، ئەگەر نە، ئەو نە گووتنا خودایێ مەزنە.

هەروەسا فەرمانێن قورئانێ ژی ناهێنە گوهڕین (ئانكو دەمێ فەرمانەك دا نابیت ل جهەكێ دی بەرۆڤاژی وێ فەرمانێ هەبیت و وێ فەرمانێ لادەت)، هەروەكی خودایێ مەزن دبێژیت: {وَاتْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا (٢٧)}-الكهف- [و ل دویڤ وێ سرۆشا پەرتووكا خودایێ خو هەڕە، چ گوهڕین نینە بۆ پەیڤ(فەرمان)ێن وێ و تە ژبلی وی چ هەوارگەهێن دی نینە].

[[لَا مُبَدِّلَ لِكَلِمَاتِهِ]] ئانكو چ لادان بۆ ئایەتێن قورئانێ نینە.

هاتنا ژێدەرەكێ دی بۆ پێغەمبەری س.خ ژبلی قورئانێ و گوهڕینا فەرمانێن وێ ژ داخوازێن بێ باوەران بوون!

{وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آَيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا ائْتِ بِقُرْآَنٍ غَيْرِ هَذَا أَوْ بَدِّلْهُ قُلْ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أُبَدِّلَهُ مِنْ تِلْقَاءِ نَفْسِي إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَى إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ (١٥)}-یونس- [و دەمێ ئایەتێن مە یێن ڕوونكەر بۆ وان هاتنە خواندن، ئەوێن دیتنا مە نەڤێت دبێژن: قورئانەكا دی بینە نە ئەڤێ، یان ژی بگوهڕە، بێژە: بۆ من نینە ئەز ژ نك خو ڕا بگوهڕم، ئەز بتنێ ل دویڤ وێ سرۆشێ دچم یا بۆ من دهێت، هندی ئەزم ژ ئازارا ڕۆژەكا مەزن دترسم ئەگەر من نەگوهدارییا خودایێ خو كر].

[[ائْتِ بِقُرْآَنٍ غَيْرِ هَذَا]] [[أَوْ بَدِّلْهُ]] ئانكو ئەڤە داخوازا بێ باوەران بوویە، لێ هاتیە ڕەتكرن.

هەروەسا خودێ پەیمانا پاراستنا قورئانێ دایە پێغەمبەری س.خ هەروەکی دبێژیت:

{ إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآنَهُ (١٧) فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآنَهُ (١٨) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ (١٩)}- القيامة-

[ب ڕاستی کۆمکرن و خاندنا وێ لسەر مەیە. ڤێجا ئەگەر مە بۆ تە خاند ل دویڤ خاندنا وێ هەڕە. پاشی دیارکرنا وێ ژی هەر لسەر مەیە]

ئانکو چ ئایەتێن قورئانێ بەرزە نابن.. .

بانگەشا نەمانا ئایەتان د قورئانێ دا

د ڤی بابەتی دا مەبەست نە دژاتیکرنا چ پەرتووك و چ کەساتییانە، بەلکو بەرەڤانی ژ پەرتووکا خودێ یە (و خودێ پێ ب ئاگەهە).

د پەرتووکێن ریوایەتان دا بانگەشە هاتیەکرن کو هندەك ئایەت ب دەق و حوکم ڤە نەمانە د قورئانێ دا، و هەروەسا هندەك ئایەتان ژی دەقێ وان نەمایە لێ حوکمێ وان مایە!

هەروەکی دایە پاڵ عومەر کو د گووتارا ڕۆژا ئەینی دا گووتیە:

[.....إِنَّ اللَّهَ بَعَثَ مُحَمَّدًا ص بِالْحَقِّ، وَأَنْزَلَ عَلَيْهِ الْكِتَابَ، فَكَانَ مِمَّا أَنْزَلَ اللَّهُ آيَةُ الرَّجْمِ، فَقَرَأْنَاهَا وَعَقَلْنَاهَا وَوَعَيْنَاهَا، رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ، فَأَخْشَى إِنْ طَالَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ أَنْ يَقُولَ قَائِلٌ: وَاللَّهِ مَا نَجِدُ آيَةَ الرَّجْمِ فِي كِتَابِ اللَّهِ. فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ أَنْزَلَهَا اللَّهُ، وَالرَّجْمُ فِي كِتَابِ اللَّهِ حَقٌّ عَلَى مَنْ زَنَى إِذَا أُحْصِنَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ، إِذَا قَامَتِ الْبَيِّنَةُ، أَوْ كَانَ الْحَبَلُ أَوْ الِاعتِرَافُ.

ثُمَّ إِنَّا كُنَّا نَقْرَأُ فِيمَا نَقْرَأُ مِنْ كِتَابِ اللَّهِ أَنْ : (لَا تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ ؛ فَإِنَّهُ كُفْرٌ بِكُمْ أَنْ تَرْغَبُوا عَنْ آبَائِكُمْ)] - رواه البخاري-

[خودێ محمد س.خ ب ڕاستی هنارتییە، و پەرتووك بۆ ئینایە خوار، و ژ وێ یا بۆ هاتیە خوار (ئایەتا ڕەجم)ێ بوو، و مە خواند و ئەم تێگەهشتین و مە وەرگرت، پێغەمبەر س.خ ڕەجم کریە و مە ژی پشتی وی ڕەجم کریە، ڤێجا ئەز دترسم دەمەکێ درێژ بسەر

خەلکی دا بهێت و ئێك بێژیت: ب خودێ ئەم ئایەتا ڕەجمێ د پەرتووکا خودێ دا نابینین، و بسەردابچن ب هێلانا فەرزەکێ کو خودێ ئینایە خوار، و ڕەجم د پەرتووکا خودێ دا ڕاستی یە (مافە) لسەر هەرکەسەکێ دکەڤیتە د (زنا)یێ دا ئەگەر خودان هەڤژین بیت چ زەلام بیت یان ژن، ئەگەر بەلگەیێن ڕوون لسەر هەبوون، یان ژی دووگیان بوو یان ژی دانپێدان لسەر خو کر.

و پاشی مە د خواند ژ وێ یا مە ژ پەرتووکا خودێ دخواندی دگووت: پشت نەدەنە بابێن خو (حاشاییێ لێ نەکەن) چونکی ئەڤە کوفرە هوین پشت بدەنە بابێن خو]

ل دویڤ ڤێ ریوایەتێ عومەر دبێژیت کو دوو ئایەت (ئایەتا ڕەجمێ و ئایەتا پشتدانە بابی) نەمانە د قورئانێ دا لێ حوکمێ وان مایە!

هەروەسا دەربارەی دەقێ ئایەتا ڕەجمێ د ریوایەتەکا دی دا هاتیە کو عومەر دبێژیت:

[قَالَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ : لَقَدْ خَشِيتُ أَنْ يَطُولَ بِالنَّاسِ زَمَانٌ، حَتَّى يَقُولَ قَائِلٌ: مَا أَجِدُ الرَّجْمَ فِي كِتَابِ اللَّهِ. فَيَضِلُّوا بِتَرْكِ فَرِيضَةٍ مِنْ فَرَائِضِ اللَّهِ، أَلَا وَإِنَّ الرَّجْمَ حَقٌّ، إِذَا أُحْصِنَ الرَّجُلُ وَقَامَتِ الْبَيِّنَةُ، أَوْ كَانَ حَمْلٌ، أَوِ اعْتِرَافٌ، وَقَدْ قَرَأْتُهَا الشَّيْخُ وَالشَّيْخَةُ إِذَا زَنَيَا فَارْجُمُوهُمَا الْبَتَّةَ، رَجَمَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَسَلَّمَ، وَرَجَمْنَا بَعْدَهُ]-رواه ابن ماجه-

[عومەر گووت: ئەز دترسم دەمەکێ درێژ بسەر خەلکی دا بهێت و ئێك بێژیت: ب خودێ ئەم ئایەتا ڕەجمێ د پەرتووکا خودێ دا نابینین، و بسەردابچن ب هێلانا فەرزەکێ کو خودێ ئینایە خوار، و ڕەجم د پەرتووکا خودێ دا ڕاستی یە (مافە) لسەر هەرکەسەکێ دکەڤیتە

د (زنا)يێ دا ئەگەر خودان هەڤژين بيت چ زەلام بيت يان ژن، ئەگەر بەلگەيێن ڕوون لسەر هەبوون، يان ژى دووگيان بوو يان ژى دانپێدان لسەر خو كر. و من يا خاندى (د قورئانێ دا) " پيرەمێر و پيرەژنێ ئەگە زنا كر ب ڕەجمينن (بەرباران بكەن هەتا دمرن) بێى هێرڤە و هوڤە" پێغەمبەر س.خ ڕەجم كريە و مە ژى پشتى وى ڕەجم كريە].

ئێك: دەقێ ڤێ ئايەتێ ب چ هاتيە لادان؟! مانە ئەو ئايەتا كو دكەنە بەلگە لسەر لادان ئايەتێن قورئانێ (يا چ پەيوەندى ب ڤى بابەتى ڤە نەيى) دبێژيت: { مَا نَنْسَخْ مِنْ آَيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا...} ئەرێ ئەو ئايەتا دەقێ ڤێ لاداى يا ژ وێ باشتر يان وەكى وێ ل كيڤەيە بۆچ ديارنەكريە؟!

ئەرێ ما خودايێ مەزن نەگوتيە: { إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآَنَهُ (١٧) فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآَنَهُ (١٨) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ (١٩)}- القيامة-

[ب ڕاستى كۆمكرن و خاندنا وێ لسەر مەيە. ڤێجا ئەگەر مە بۆ تە خاند ل دويڤ خاندنا وێ هەڕە. پاشى دياركرنا وێ ژى هەر لسەر مەيە].

دوو: پەيڤا (الشيخة) د قورئانێ دا نەهاتيە، بەلكو پەيڤا (عجوز) هاتيە، هەروەكى دەمێ هەڤژينا ئيبراهيم پێغەمبەر س.خ دبێژيت: {قَالَتْ يَا وَيْلَتَى أَأَلِدُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي شَيْخًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ (٧٢)}- هود-

سێ: پەیڤا (الشیخ) چ پەیوەندی ب هەڤژینیێ ڤە نینە، بەلکو قوناغەکا تەمەنی یە، و دبیت پیرەمێرەکێ هەڤژینی پێك نە ئێنابیت یان گەنجەکێ چوار هەڤژین هەبن ل وی دەمی دێ بیتە هەڤدژی دگەل دەق و بانگەشەیا ریوایەتێ.

چوار: دەمێ قورئانێ بەحسێ حوکمێ زناکەران کری ل دەستپێکێ بەحسێ ژنێ کریە (وەك دەستپێشخەر بۆ ئەنجامدانا ڤێ کریارێ)، لێ د ریوایەتێ دا ئەو ئایەتا ئەو هزردکەن نەمایە د قورئانێ دا ل دەستپێکێ بەحسێ زەلامی کریە.

هەروەسا د ریواتەکا دی دا هاتیە: [عَنْ عَائِشَةَ ، أَنَّهَا قَالَتْ : كَانَ فِيمَا أُنْزِلَ مِنَ الْقُرْآنِ عَشْرُ رَضَعَاتٍ مَعْلُومَاتٍ، يُحَرِّمْنَ، ثُمَّ نُسِخْنَ بِخَمْسٍ مَعْلُومَاتٍ، فَتُوُفِّيَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَهُنَّ فِيمَا يُقْرَأُ مِنَ الْقُرْآنِ] - رواه مسلم و أبو داود و النسائي و مالك في الموطأ-

[ژ ئایەتێن قورئانێ کو هاتیە خوار؛ (١٠) جاران شیردان دبیتە ئەگەرێ مەحرەمبوونێ- ئەو ژنا شیری ددەتێ دێ بیتە دایکا وی- پاشی هاتنە لادان ب (٥) جارێن شیردانێ، و پێغەمبەر س.خ مر و هێشتا د قورئانێ دا دهاتنە خواندن].

ئێك: بۆچ (١٠) جار هاتنه لادان ب (٥) جاران؟ و ب چ بەلگە ئایەتەك هەبوویه ب ڤێ ڕەنگی؟!

دوو: پشتی هاتیه لادان ب (٥) جاران، دەقێ ئایەتا دبێژیت: ب پێنج جارێن شیردانێ دێ ئەو ژن بیته دایكا وی، ئەرێ دەقێ ڤێ ئایەتێ كیڤه چوو؟

ئەرێ ما خودایێ مەزن نەگوتیه: { إِنَّ عَلَيْنَا جَمْعَهُ وَقُرْآَنَهُ (١٧) فَإِذَا قَرَأْنَاهُ فَاتَّبِعْ قُرْآَنَهُ (١٨) ثُمَّ إِنَّ عَلَيْنَا بَيَانَهُ (١٩)}- القيامة-

[ب ڕاستی كۆمكرن و خاندنا وێ لسەر مەیه. ڤێجا ئەگەر مە بۆ تە خاند ل دویڤ خاندنا وێ هەڕە. پاشی دیاركرنا وێ ژی هەر لسەر مەیه].

سێ: دەقێ وێ ب چ هاتیه لادان؟ مانه ئەو ئایەتا كو دكەنه بەلگە لسەر لادان ئایەتێن قورئانێ (یا چ پەیوەندی ب ڤی بابەتی ڤه نەیی) دبێژیت: { مَا نَنْسَخْ مِنْ آَيَةٍ أَوْ نُنْسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ مِنْهَا أَوْ مِثْلِهَا...} ئەرێ ئەو ئایەتا دەقێ ڤێ لادای یا ژ وێ باشتر یان وەكی وێ ل كیڤەیه بۆچ دیارنەكریه؟!

چوار: ئەگەر ژ ڕاست ئایەتەك ب ڤی شێوەی هەبیت، بۆچ زانایێن موسلمانان لسەر ڤی حوكمی ڕێكنەكەفتنه؟!

ژ لایەکێ دی ڤە؛ ریوایەتەکا دی هەیە هەڤدژە دگەل ڤێ ریوایەتێ؛ پسمامێ پێغەمبەری س.خ عەبدوڵڵا کوڕێ عەباس ل دویڤ ڕیوایەتێ دەمێ پرسیار ژێ هاتیە کرن " ئەرێ پێغەمبەری س.خ تشتەك پشتی خو هێلایە؟" گووت:

[قَالَ :مَا تَرَكَ إِلَّا مَا بَيْنَ الدَّفَّتَيْنِ]- رواه البخاري -.

ئانکۆ [تشتەک پشتی خو نەهێلایە ژبلی ئەوا دناڤبەرا هەردوو بەرگان دا (قورئان)].

بانگەشا لادانا حوكمەكێ ئایەتا ڕۆژیێ

دەربارەی {وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ } دوو ریوایەتێن هەڤدژ:

[عَنْ سَلَمَةَ بْنِ الْأَكْوَعِ ، قَالَ: لَمَّا نَزَلَتْ هَذِهِ الْآيَةُ : { وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ } كَانَ مَنْ أَرَادَ أَنْ يُفْطِرَ وَيَفْتَدِيَ حَتَّى نَزَلَتِ الْآيَةُ الَّتِي بَعْدَهَا ؛ فَنَسَخَتْهَا.] -رواه مسلم-

[دبێژیت: دەمێ ئەڤ ئایەتە هاتیە خار { وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ } هینگێ هەر ئێكێ ڤیابا ڕۆژی نە دگرت و خارن پێشڤە ددا، حەتا كۆ ئایەتا دویڤدا هاتیە خار، فێجا حوكمێ ڤێ ئایەتێ گوهڕی(نسخ كر)]

[ابْنَ عَبَّاسٍ يَقْرَأُ: (وَعَلَى الَّذِينَ يُطَوَّقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ). قَالَ ابْنُ عَبَّاسٍ : لَيْسَتْ بِمَنْسُوخَةٍ، هُوَ الشَّيْخُ الْكَبِيرُ، وَالْمَرْأَةُ الْكَبِيرَةُ لَا يَسْتَطِيعَانِ أَنْ يَصُومَا، فَيُطْعِمَانِ مَكَانَ كُلِّ يَوْمٍ مِسْكِينًا].-رواه البخاري-

[[لَيْسَتْ بِمَنْسُوخَةٍ]] ئانكو حوكمێ وێ نەهاتیە لادان و گوهڕین.

ئەرێ چاوا چێدبیت دوو ریوایەتێن هەڤدژ هەردوو ڕاست بن؟

ئەرێ بەتاڵكرنا حوكمێ ئایەتێن قورئانێ تشتەكێ هند ب سەناهی یە؟!

بانگەشا گوهڕینا قیبلا موسلمانان د قورئانێ دا

ئێك: چ ئایەتان فەرمان نەكریە موسلمان بەرێ خو بدەنە (بیت المقدس) هەتاكو بێژن حوكمێ وێ هاتیە لادان بەلكو پێغەمبەری س.خ بەرێ خو ددا وێرێ بەری ئایەت بهێتە خوار و (المسجد الحرام) ببیتە قیبلە.

دوو: خودایێ مەزن دبێژیت:{......وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعُ الرَّسُولَ......}-البقرة-[[الَّتِي كُنْتَ عَلَيْهَا]] ئانكو دبێژیتە پێغەمبەری س.خ [[ئەو قیبلا بەری نۆكە تو لسەر]]، و نە گووتیە ئەو قیبلا مە بۆ تە دانای یان فەرمان پێ كری.

سێ: خودایێ مەزن دبێژیت: {.....قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَا.....}-البقرة-[[فَلَنُوَلِّيَنَّكَ قِبْلَةً تَرْضَاهَ]] ئانكو [[دێ بەرێ تە دەینە قیبلەكێ كو تو پێ ڕازی بی]] ئانكو پێغەمبەری س.خ نەدڤیا [بیت المقدس] قیبلا موسلمانان بیت، بەلكو دڤیا قیبلا خو یا تایبەت هەبیت. و ئەگەر خودێ فەرمان ب قیبلا [بیت المقدس] كربا، ل وی دەمی پێغەمبەر س.خ دا پێ ڕازی بیت و هزرا چ قیبلەیێن دی نەدكر!

چوار: د ریوایەتان ژی دا هاتیە كو پێغەمبەری س.خ دڤیا وەكی (أهل الكتاب) بیت بۆ وان تشتێن خودێ چ فەرمان پێ نەكری [[....وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ ص وَسَلَّمَ يُحِبُّ مُوَافَقَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ فِيمَا لَمْ يُؤْمَرْ فِيهِ بِشَيْءٍ...]] وەكی بابەتێ قیبلێ.

ئانكو پێغەمبەر س.خ ب ئیجتیهادا خو بەرێ خو ددا بیت المقدس، و پشتی ئایەت هاتیە خوار گوهڕی بۆ كەعبێ.

بانگەشا گوهڕینا حوکمێ مەی(عەرەقێ)

دبێژن: ل دەستپێکێ مەی حەلال بوویە و پاشی حەرامکریە:
{وَمِن ثَمَرَٰتِ ٱلنَّخِيلِ وَٱلۡأَعۡنَٰبِ تَتَّخِذُونَ مِنۡهُ سَكَرٗا وَرِزۡقًا حَسَنًا....(٦٧)}- النحل- [و هوین ژ فێقیێ دارقەسپێ و مێویێت تری مەیێ(ئارەقێ) و ڕزقێ پاك و چاك ژێ دگرن و چێدکەن]
ئانکو ل دویڤ ئاخافتنا وان د ڤێ ئایەتێ دا گووتیە کو مەی ژ ڕزقێن باشە!

بەلێ ئەو ئایەت دگەل هەردوو ئایەتێن بەری وێ دگەل خەلکێ مەککەهێ د ئاخڤن و داخازێ ژێ دکەن دا هزرا خو د نیشان و مەزناهی یا خودێ دا بکەن...
{ وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ * وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُّسْقِيكُم مِّمَّا فِي بُطُونِهِ مِن بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَّبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِّلشَّارِبِينَ * وَمِن ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۗ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ }- النحل:٦٥-٦٧-

[و خودێ ئاڤ ژ ئەسمانی ئیناخار و ئەرد پێ ساخکر پشتی کو یێ مری بوو، ب ڕاستی د ڤێ چەندێ دا بەلگە و نیشان هەیە بۆ وان یێن گوهداریێ بکەن * و د تەرش و کەوالان دا بۆ وە عیبرەت تێدا هەنە، ئەم شیرەکێ ددەینە وە دناڤبەرا ڕیخێ و خوینێ دا کو یێ سافی یە و

خوەشە بۆ ڤەخوارنێ * و هوین ژ بەرهەمێ دارقەسپێ و دارمێوان مەیێ(ئارەقێ) و ڕزقێ پاك و چاك ژێ دگرن و چێدکەن، ب ڕاستی ئەڤە بەلگە و نیشانەکە بۆ وان یێن عەقلێ خو ددەنە شۆلی]

ئانکو ئایەتێ چ بەحسێ حەلالکرنا مەیێ نەکریە، بەلکو بەحسێ مەزناهی و شیانێن خودێ دکەت کو چاوا ب بارانێ عەردێ مری ساخ دبیت و شیر ژ خارنا تەرش و کەواڵان درست دبیت و هوین چاوا مەی و ڕزقێن باش (وەکی ترش و دۆشاڤ ۆ مێویژ) ژ دارقەسپ و مێوان چێدکەن...

ئانکو خودێ دیارکریە کو ئەو - خەلکێ مەککەهێ- ب خو چێدکەن ، و چ فەرمان ل وان نەکریە کو چێکەن..

هەروەسا ئاماژەك ژی پێ کریە کو مەی ڕزقەکێ نەباشە، دەێ دبێژیت (تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا) ئانکو [هوین عەرەقێ(سەرخوەشیێ) ژێ چێدکەن و هەروەسا ڕزقێن باش ژی...] کو دیار دبیت مەی نە ژ تشتێن باشە بەلکو ژ یێن خرابە...

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آَمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى حَتَّى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّى تَغْتَسِلُوا......(٤٣)}-النساء-

[[لَا تَقْرَبُوا الصَّلَاةَ وَأَنْتُمْ سُكَارَى]] دبێژن: ل دویف ڤێ ئایەتێ مەی حەلال بوویە ژبلی دەمێن نڤێژێ!

لێ ئایەت بەحسێ مەرجێن نڤێژێ دکەت و چ بەحسێ حەلالکرنا مەی(عەرەقێ) نەکریە.

بەلكو پەیڤا [[سُكَارَى - سكرة]] نە ب تنێ بۆ سەرخوەشیێ دهێت بەلكو بۆ هەر بارودۆخەكێ كو مرۆڤ نەزانیت چ دبێژیت یان چ دكەت.

بۆ نموونە خەوا مرۆڤێ بهێت یان یان ژبەر دەرمانەكێ وەكی بەنجێ یان ژبەر ڕویدانەكا كاڕیگەر مرۆڤی ب دروستی ئاگەهـ ژ گووتنێن خو نەبیت، هەروەكی دبێژیت: {وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا فِيهِ يَعْرُجُونَ (١٤) لَقَالُوا إِنَّمَا سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا بَلْ نَحْنُ قَوْمٌ مَسْحُورُونَ (١٥)}-الحجر-

[[سُكِّرَتْ أَبْصَارُنَا]] ئانكو دیتنا چاڤێن مە هاتیە گرتن.

هەروەسا {لَعَمْرُكَ إِنَّهُمْ لَفِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ (٧٢)}-الحجر- ئانكو ئەو یێن دناڤ گێژاتی و بەرزەبوونا خو دا د زڤڕن.

[قال الرسول ص: "إِذَا نَعَسَ أَحَدُكُمْ فِي الصَّلَاةِ فَلْيَنَمْ، حَتَّى يَعْلَمَ مَا يَقْرَأُ "] - رواه البخاري - [دەمێ خەوا ئێكێ ژ وە هات د نڤێژێ دا، بلا بنڤیت هەتاكو دزانیت چ دبێژیت].

هەروەسا ئەگەر كەسەك ژ نوی موسلمان ببیت، و بەری هنگی ئالۆدە (مُدمن) ببیت لسەر عەرەقێ و ل دەمێ موسلمان دبێت ڕەوشا وی تێكبچیت ژبەر ب ئێكجاری هێلانا عەرەقێ و دەرمان فایدە نەكەن، و هنگی دشێین بێژینێ ل دەمێ نڤێژێ نە ڤەخو!

ژلایەکێ دی ڤە ژی دێ بیتە زۆرداری ئەگەر خودێ بۆ خەلکێ مەدینێ هێدی هێدی حەرامکربیت و بۆ ئێکێ ڤی سەردەمی موسلمان دبیت ب ئێکجار!

ئانکو مە چ ئایەت نینە بێژن عەرەق حەلالە هەتاکو لادەین ب وان ئایەتێن دبێژن حەرامە!

بانگەشا لادانا حوکمێ (زنا)یێ

دبێژن ل دەستپێکێ هەر ژنەکا زنا کربا دا د ماڵ دا بەندکەن، و هەر زەلامێ زنا کربا دا ئازاردەن. پاشی حوکمێ ڤان ئایەتان هاتە لادان ب لێدانا سەد قامچی(جلده)یان!

{وَاللَّاتِي يَأْتِينَ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّاهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا (١٥) وَاللَّذَانِ يَأْتِيَانِهَا مِنْكُمْ فَآذُوهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا (١٦)}-النساء-

ئەگەر ئەم بەرێ خو بدەینێ ئەڤ ئایەتە نە گرێدای بابەتێ زنایێ نە، بەلکو دەربارەی بابەتێ (هەڤڕەگەزبازی)نە. ئانکو جووتبوونا دناڤبەرا هەمان ڕەگەز دا (نێر دگەل نێر) و (مێ دگەل مێ). و زنا جووتبوونە دناڤبەرا (نێر و مێ) ژ دەرڤەی هەڤژینیێ.

[[وَاللَّاتِي]] ئانکو ب تنێ ژن بن و ئێك زەلام ژی دناڤ دا نەبیت، بەلکو ئەگەر ئێك زەلام دناڤدا بیت دێ بیتە [وَالَّذِينَ].

[الْفَاحِشَةَ] نە ب تنێ زنایە بەلکو جووتبوونا دناڤبەرا هەمان ڕەگەز دا ژی ب خو ڤە دگریت، هەروەکی لوط پێغەمبەر س.خ دبێژیتە قەومێ خو: {وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ (٥٤)}-النمل-

و ب ڤێ ڕەنگی [[وَاللَّذَانِ]] ئانکو دەهمەنپیسی دناڤبەرا دوو زەلامان دا.

سزایێ ژنێ ڕاگرتنە د ماڵ دا هەتاکو دمریت یان چارەیەك بۆ دهێتە دیتن و ژ وێ حەزا نە ئاسایی ڕزگاردبیت.

سزایێ زەلامی ئازاردانە و نە ڕاگرتنە د ماڵ دا چونکی زەلام پێدڤی دەرکەڤتن و کارکرنێ یە.

بانگەشا لادانا حوکمێ هەڤژینیێن پێغەمبەری

{ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ عَلِمْنَا مَا فَرَضْنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِكَيْلا يَكُونَ عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ غَفُوراً رَحِيماً (٥٠)........ (٥١) لا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيباً (٥٢)} [الأحزاب]

ئەڤ هەردوو ئایەتە بەحسێ مەرجێن هەڤژینیێ دکەن بۆ پێغەمبەری(س.خ) و ئەو ژنێن بۆ هاتیە حەلال کرن..

یا سەیر ئەوە دەمێ ئەم ب سادەیی هەردوو ئایەتان بخوینین کو ب دویڤ ئێک دا دهێن دبیت هزربکەین کۆ ئایەتا دووێ حوکمێ ئایەتا دەستپێکێ گوهڕی یە(نسخ کریە).

لێ یا سەیرتر ئەوە کو ئەو زانایێن موسلمانان یێن بابەتی ناسخ و منسوخ شرۆڤەکری [یان داهێنای] وان نەگوتیە ئایەتا دووێ حوکمێ

ئایەتا دەستپێکێ گوهڕی یە، بەلکۆ هەمیان بەرۆڤاژی گووتیە، ئانکۆ دبێژن: ئایەتا دەستپێکێ حوکمێ ئایەتا دویڤ خوە دا نەهێلایە!!

و هندەک ژ وان ژی حوکمێ ئایەتا دەستپێکێ گوهڕی یە ب حوکمێ ئایەتا دووێ و پاشی ئەو ژی گوهڕی یە ب ڕیوایەتەکێ کۆ دبێژیت:

[عن عائشة: ما ماتَ رسول اللهِ ص حتى أحلَّ اللَّهُ له النساءَ]

" عائیشا دبێژیت: پێغەمبەر نەمر هەتاکو خودێ ژن بو حەلال کری "

ل دۆیڤ ڕیوایەتێ بەری پێغەمبەر(س.خ) بمریت خودێ ژن بۆ حەلال کرن.

ئانکو ل دویڤ ئاخفتنا وان؛ ئایەتا دەستپێکێ(ئایەتا ٥٠ ژ سورة الأحزاب) هاتەخوار و ژن بۆ پێغەمبەری حەلال کرن. پاشی ئایەتا دووێ(ئایەتا ٥٢ ژ سورة الأحزاب) هاتەخوار و ژن لێ حەرامکرن، پاشی ب ڤێ ڕیوایەتێ " عائیشا دبێژیت: پێغەمبەر نەمر هەتاکو خودێ ژن بو حەلال کری " جارەکا دی خودێ ژن بۆ حەلال کرنەڤە.

ئانکۆ خودێ دوو جاران بڕیارا خوە گوهڕی(ل دویڤ ئاخفتنا وان).

ب کورتی دبنە سێ بۆچوون:

ئێک: پتریا وان گووت ئایەتا دەسپێکێ حوکمێ ئایەتا دووێ نەهێلایە.

ئەڕێ چاوا ئایەتەک حوکمێ یا دویڤ خو دا بگوهڕیت هێشتا نەهاتیەخار؟!

دوو: هندەک ژ وان گووت ئایەتا دووێ حوکمێ ئایەتا دەستپێکێ نەهێلا ، پاشی ڕیوایەتێ حوکمێ یا دووێ ژی گوهڕی.

ئەرێ چاوا ب ڕیوایەتەکێ دێ حوکمێ ئایەتەکێ گوهڕن؟!

سێ: ڤی سەردەمی هندەک وەسا دبینن کۆ ئایەتا دووێ حوکمێ ئایەتا دەستپێکێ گوهڕی یە.

ئەرێ چاوا خودێ دێ هندەک جوڕێن ژنان بۆ حەلال کەت و هێشتا چ دەلیڤە نەدایێ ئێکسەر د ئایەتا دویڤ دا ژ ئاخفتنا خوە پەشیمان بیت؟!

بێ گومان هەر سێ بۆچوون دگەل یاسایا قورئانێ نا گونجن؛

خودایێ مەزن دبێژیت:

{ اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُّتَشَابِهًا....} [خودێ باشرین گووتن ئیناخوار کۆ کتێبەکا وەکهەڤە....]

هەروەسا تەحەدیێ دکەت کۆ چ نەوەکهەڤی و ناکۆکیی تێدا نینە؛

{ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا } [ئەرێ ما ئەو هزرا خو د قورئانێ دا ناکەن؟! چۆنکی ئەگەر نە ژلایێ خودێ ڤە با، دا نەوەکهەڤیەکا زۆر تێدا بین]

چونکی گوهڕینا حوکمێ ئایەتەکێ ب ئایەتەکا دی نابیت ئەگەر نەوەکهەڤی دناڤبەرا وان دا نەبیت..

و خودێ ب ڕوونی دبێژیت قورئانێ نەوەکهەڤی تێدا نینە.

دا سەحکەینە هەردوو ئایەتان ببینین چ گووتیە:

{ يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَحْلَلْنَا لَكَ أَزْوَاجَكَ اللَّاتِي آتَيْتَ أُجُورَهُنَّ ١____وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ مِمَّا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ ٢____وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ عَمَّاتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالاتِكَ اللَّاتِي هَاجَرْنَ مَعَكَ٣____وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَنْكِحَهَا خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ ٤_____....(٥٠)}

د ڤێ ئایەتێ دا چوار جوڕ(صنف)ێن ژنان حەلال کرن بۆ پێغەمبەری س.خ

ئێک: هەڤژینێن وی یێت مەهرە دایێ.

دوو: کەنیزەکێن وی یێن خودێ دایێ.

ئەڤ هەردوو جۆڕە حەلالێن وی نە.

سێ: دووتمام و کچمەتێن وی و کچخال و کچخالەتێن وی

چوار: ئەگەر ژنەکا موسلمان ژی خو پێشکێشی پێغەمبەری بکەت کو مارە بکەت ئەگەر پێغهەمبەری بڤێت مارە بکەت..

ئەڤ هەردوو جوڕە ژی حەلالن بۆ وی کۆ دشێت مارە بکەت.

پاشی ئایەتا دویڤ دا گووت:

{لا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءُ مِنْ بَعْدُ وَلا أَنْ تَبَدَّلَ بِهِنَّ مِنْ أَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ رَقِيباً (٥٢)}

ئانکۆ ڕامانا وێ (ئەی پێغەمبەر) بۆ تە چ ژن حەلال نابن پشتی وان جورێن هاتیە بەحسکرن(ژبلی وان جۆرێن د ئایەتا بەرێ دا) و نابیت تۆ چ ژ وان هەڤژینان بەردەی و ئێکا دی ل جهێ وێ بینی خوە هەکە جوانی و باشیان وان ژی تو پێ موعجب ببی، ژبلی کەنیزەکان کو حەلالن بۆ تە بینی(دا ببیتە ڕێکەک بۆ ئازادبوونا وان) و خودێ چاڤدێرە لسەر هەمی تشتان.

و ڕامانا [مِنْ بَعْدُ] د ڤێرە دا دهێت وەک ((من غیر ذلك -- ژبلی وان)) هەروەکی دبێژیت:

{..فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ..}[ڤێجا کی دێ وی ڕاستەڕێ کەت ژبلی خودێ..]

ئانکۆ ئایەتا دووێ دیار دکەت کۆ ژبلی ئەو جورێن ئایەتا دەستپێکێ بەحسکری چ ژنێن دی ناچێبن.. و ب چ ڕەنگان حوکمێ ئایەتا دەستپێکێ نەگوهڕی یە..

ژبەرکو ڕێکنەکەفتن و جوداهییەکا زۆر هەیە دناڤبەرا پشتەڤانێن هەبوونا نسخێ د ئایەتێن قورئانێ دا (لادانا ئایەتەکێ ب ئایەتەکێ یان ب ریوایەتەکێ)، و چ ژمارێن دیاردکری نینە و نە ڕێککەفتنە لسەر، و هەروەسا ئەو ئایەتێن بانگەشەیا لادانا وان دکەن نە قورئانێ و نە پێغەمبەری س.خ د چ فەرموودێن پشتڕاست و ڕوون دا نە گووتیە کو ئایەتەك هاتبیتە لادان.

بەلکو هەر ئێکێ ب بۆچوونا خو وێرەکیی دایە خو و بێ بەلگە لسەر پەرتووکا خودێ ئەڤ چەندە گووتیە....

ڤێجا مە نەڤێت گەلەك نموونان بینین، لێ هەر ئایەتەکێ بانگەشێ بۆ لادانا و بەتاڵ بوونا حوکمێ وێ بکەن، ب ڤێ یاسایێ دێ بانگەشا وان هێتە لادان و بەتاڵ کرن ئەو ژی:

{ أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ ۚ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا} [ئەرێ ما ئەو هزرا خو د قورئانێ دا ناکەن؟! چونکی ئەگەر نە ژلایێ خودێ ڤە با، دا نەوەکهەڤیەکا زۆر تێدا بین].

ناڤەڕۆك

بۆچ ئەڤ پەرتووكە هاتیە نڤیسین ٢
موعجیزە (حنێر - دەرئاسا) ٣
پێغەمبەرێن بەرێ موعجیزە هەبوونە ٤
كەرامەت (ڕێزگرتن و ڕوومەت) ١٠
نموونێن كەرامەتان ١١
بێ باوەران داخوازا موعجیزان كر ١٧
پێغەمبەر نەچوویە ئەسمانی وەك موعجیزە ١٩
مەلائیكەت نەهاتنە خوار وەك موعجیزە ٢١
بۆچ مەلائیكەت نەهاتنە خوار وەك موعجیزە ٢٣
بۆچ موعجیزێن بەرهەست نەدانە پێغەمبەری ٢٥
هەیڤ دووكەرت نەبوویە ٢٨
ڕامانا نسخ د قورئانێ دا ٣٢
نسخ بوونا موعجیزێن بەرهەست ب قورئانێ ٣٤
ئایەتێن قورئانێ ناهێنە لادان ٤٠
بانگەشا نەمانا ئایەتان د قورئانێ دا ٤٤

بانگەشا لادانا حوکمەکێ ڕۆژیێ ٥٠
بانگەشا گوهڕینا قیبلا موسلمانان د قورئانێ دا ٥١
بانگەشا گوهڕینا حوکمێ عەرەقێ ٥٢
بانگەشا لادانا حوکمێ زنایێ ٥٦
بانگەشا لادانا حوکمێ هەڤژینییێن پێغەمبەری ٥٨
ناڤەڕۆک ٦٤